

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitate, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Accusare inimicum, & non remittere juridicè ex num. 9.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

cat. Fateor tamen, in quinto inesse magnum periculum, ne, dū illum exerceas, transillas ad primum.

8. Dices: In hoc quinto non solum apparet dictum periculum, sed is prorsus videtur esse ipsissimus primus actus. In utroque enim desideratur alteri malum, ut illi sit malum, & incommodum; nam hoc incommodum, quod alter patitur, dum poenam subit, reputatur à læso suum bonum, & grata satisfactio, quod certè videtur esse proprium odij.

Respondet bene Lefsius, d esse magnum discrimen inter primum, & quintum actum: In odio enim, in quo consistit primus actus, desideratur alteri malum, solum ut ei sit male, idque absque modo, vel mensura; In vindicta vero (ita vocatur actus quintus, imo & ceteri, præter primum) solum secundum mensuram delicti; in odio sistitur in malo proximi, in vindicta sistitur in recto ordine justitiæ; In odio non fit reparatio injuriæ eo modo, quo debet fieri, in vindicta vero fit debito modo, nempe medio Iudice, non autem immediatè per ipsam læsum; læsus enim licet possit à Iudice, imò & à Deo e petere prædictam vindictam justam, quantam scilicet meretur culpa lædentis; non potest tamen ex se ipso infligere, juxta illud: *f. Mihi vindictam, & ergo retribuam.* Cum ergo in primo actu læsus ex se desideret malum, ut malum alteri, in quinto autem non ex se, sed à Iudice, idque cum moderatione, juxta quantitatem delicti, clarè apparet, esse hos actus valde diversos.

d Lef. ibid. n. 15. e Io. Sanc. d. 2. n. 11. f. Ad Rom.

Verum nondum animus quiescit, nisi ad peculiare nonnullos casus, de eodem hoc argumento explicandos, descendamus.

Accusare inimicum, non remittere juridicè &c.

9. Licetne, apud Judices inimicum accusare, accusationem prosequi, nec ab illa velle desistere, ne velle remissionem per publicum instrumentum, seu Notarij scripturam exhibere?

Respondeo: Si hæc fiant intentione dicta in primo actu, certum est, esse mortalia; si alijs modis, non esse; & etiam si quancumque aliam satisfactionem lædens offerat; Ratio est, quia læsus in his, quod justum est, exposcit; absit tamen scandalum, quod ab erit, si tuam intentionem palam facias.

g Lef. ibid. n. 14. Suar. Coninch. Lerica, quique apud Castrep. l. c. n. 9.

Videbitur alicui esse aliquis scriptus, si hæc fiant, ex intentione quinto loco explicata. Verum fateor, esse consultendum, ut juxta Christi Domini consilium, huic tuæ satisfactioni propter ejusdem amorem renuncies: tamen in rigore, peccatum non est, quia cum Iudices sint à Rep. positi, ut reos puniant, & læsis satisfactio exhibeatur, idque sit bonum justitiæ, ut modo vidimus, & secus, iniquè ejusmodi Iudices pro satisfactione offensorum ponerentur, consequenter dicendum, dum læsi hoc ipsū petūt, jus ex justitia debi-

turū

rum petere. Quod si ipsi reo id sit provocativum odij, scandalum erit passivum: læsus enim, dum rem justam petis, & dum à publico Iudice eam petis, nihil mali, & nihil speciem mali habens committis, adeoque in scandalum peccaminosum non incurris.

10. Si tua satisfactio, exemplum punitionis delinquentis, & hi similes boni fines sint adeo leves, & cum ea facilitate animi negligi possint, ut longè superentur à damno, quod inops v. g. familia rei puniendi passura esset, tunc alicui videbitur obligare charitas, ad publicè remittendum: nam ex probabiliore sententia, dicta §. 1. nu. 18. Charitas obligat, proximi malo gravi succurrere, si eum parvo proprio incommodo possimus. Notanter dixi (alicui videbitur) nam hic adest culpa, quæ semper meretur dignam pœnam, & hæc re ipsa à Iudice, ne impunita remaneant delicta, infligitur, nullo respectu habito ad damna familiae rei, quod non est in casibus, de quibus sermo fuit in dicto num. 18. Cur ergo non licebit ad dictam pœnam concurrere ei, qui ex bonis finibus prædictis accusat? nam fortasse propterea absolute Lessius paulo ante nu. dixit, licet, nec hanc vel similem exceptionem adhibuit. Id tamen expende, Lector, accuratius.

salutatio inimici.

11. Ajo, te non esset regulariter obligatum, salutare inimicum: Ratio est, quia cum non teneamur, salutare quosque nobis obvios, salutationis omisio non est per se signum odij,

nec ex se excitans inimicum, ad odio habendum non salutantem.

h *Suar. d. 5. de Charit. sec. 5. nu. 8. Cominch. d. 24. de Charit. d. 6. num. 91. Bonac. t. 1. d. 3. c. 1. Decal. præc. q. 2. p. 3. nu. 3. Diana p. 2. Tr. 13. ref. 62.*

12. Dixi (regulariter) nam si antea illum solitus eras salutare, & nunc à salutatione abstineas, vel si ex circumstantijs colligatur, te nunc salutationem omittere ex odio, propter injuriam acceptam, vel si inimicus sit tuus superior, vel si occurrentibus pluribus, inter quos est inimicus, cæteros salutes, excepto inimico, vel si ultra omissionem salutationis, oculis præter solitum toruis inimicum aspicias, insolitove fastu pileum capiti comprimas, peccabis sanè, quia sic fomitem odij sine dubio præbebis. Luvat afferre Hurtadi de Mendoz. sententiam! *hh* Ab obligatione salutandi (inquit) solvo, primò parentem, Prælatum, Iudicem, quando ex circumstantijs colligitur, in pœnam justam, eos non salutare inimicos. Secundò, eos, qui sine gravi incommodo honoris, non possent salutare inimicum: hoc tamen est valde rarum. Tertiò eum, qui infamem accepit injuriam, cujus æstimatio petit austeriorem vultum, ut si vocatus fuisset fur, Iudæus, Sodomita, tunc enim prudenter censetur, omissionem salutationis non esse ex odio, sed ex justo dolore, & ingenti acerbitate, quæ justè adimit urbanitatis signa: Item esset multis argumento, eum parvi æstimasse tam acerbam injuriam.

hh Hurtad. apud Dian. p. 5. tr. 13. ref. 89.

13. Duo